

მეფისმისი

მწყემსმან კეთილმან სული
თვისი დაჰსდვის ცხოვართათვის
იოან. 10—11.

№ 17

1883—1908 წ.

30 სექტემბერი

ზ ი ნ ა ა რ ს ი.

სალითარატურო განყოფილება: რაში მდგომარეობს ჩვენი უბედურობა? მღვ. ი. ლუკიანოვისა.—როდის ვედირსებით ძველი წესწყობილების შეცვლას სასულიერო წოდებაში.—რევოლიუცია ოსმალეთში.—როგორ უნდა დაიფარო თავი ხოლერისაგან, ა. ა. საყვარელიძისა.—ახალი ამბები და შენიშვნები.

სწავლა და მივნიებაჲ ძრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ-ვნეობაჲჲ:—წიგნი რიცხვთა.—

რაში მდგომარეობს ჩვენი უბედურობა?

ჩვენ დროში, როცა ადამიანი ეკლესიაში იმყოფება, ამ მყუდრო, მშვიდობიან, აუღელვებელ ნავთსაყუდელში, სადაც ყველას ჩვენ გვაერთებს ერთი სარწმუნოება ჩვენის მაცხოვრის მიმართ, ერთი სასოება მის განუსაზღვრელ მოწყალებაზე, ერთი სიყვარული ქრისტეს მიერ,—რანაირის მწუხარებით აგონდება მას ის დიდი განხეთქილება, რომელიც არის გამეფებული ეკლესიის გარეთ ჩვენს თანამედროვე ცხოვრებაში! ჩვენ ყველამ ვიცით რომ, ამ მყუდრო ნავთსაყუდელის გარეთ, როგორ გაშმაგებულად ეხეთქებიან აქეთ-იქით ტალღები უთანხმოებისა და სიძულვილისა! ჩვენ ყველამ ვიცით, რანაირის მძვინვარებით გვაწყდებიან ისინი, გარემოგვიცვამენ ყველა მხრივ და უნდათ დაღუპონ ჩვენი თავი თავის საშინელ ჯურღმულში. ამაში მდგომარეობს დიდი უბედურობა, რომელიც თავს დაგვატყდა ჩვენ... განა ამაზე შეიძლება გაჩუმება ამ დროში? როდესაც კერძოთ რომელსაზე ჩვენგანს რაიმე უბედურობა ეწვევა, რანაირი სანუგეშო და გამამხნეველებელი იმისათვის, რომელსაც მას შეხვდება გულშემატკივარი ადამიანი, რომელთანაც შეიძლება უბედურობის გაზიარება, იმასთან ერთად შეიძლება გამოკვლევა ამის მიზე-

ზებისა და გამოგონება საშუალებისა, რის წყალობითაც შეიძლებოდეს ამ უბედურობისაგან თავის დახწვევა. აქ-კი—საზოგადო უბედურობაა; ყველა ჩვენთვის დიდად სამწუხაროა ასეთი განხეთქილება.

მაშ ერთად გულსმოდგინეთ გაესაჯოთ ეს საქმე, ჩაუკვირდეთ თანამედროვე ცხოვრებას, გავშინჯოთ რა ხდება ჩვენში და ჩვენს გარშემო.

მტრობამ, სიძულვილმა გასდევნა ჩვენის ცხოვრებიდან მშვიდობიანობა!

ყველაზე პირველად ხალხი გაუხდა მტრად თავის თავს, თავის სულს. ეხლა ხშირად შეხვდებით კაცს დაღლილის დაღვრემილის სახით, რაიცა ნათლად მოწმობს იმას, რომ იგი განიცდის სასტიკ შინაგან ბრძოლას. თითქოს რაღაც დიდი ძვირფასი რამე დაჰკარგოდეს კაცს ეძებდეს და ვერ ჰპოულაოდეს. აბა ჰკითხეთ იმას მის სულიერ მდგომარეობაზე, და ის გიპასუხებთ თქვენ, რომ გულსმომწყვლედი მწუხარებით არის სავსე მისი გული. ყველა აზრები ვრთმანეთში არეულ-დარეული აქვს, და რომელს დაადგეს, თითონაც არ იცის. ყველაფერი იბრძვის მასში. დამშვიდება, დასვენება სწყურია. მაგრამ „არა არს მშვიდობა, არა არს ლხენა, არა არს მოსვენება“?... ზოგი ადამიანი ვერ იტანს ასე სასტიკ მდგომარეობას და თითონვე ისპობს თავის სიცოცხლეს. რამდენი ხდება ეხლა ამისთანა უბედური თავის-მკვლელობა!

კ. მარტის სახ. საქ. სახელმწიფო რეზერვობაში

უთანხმოებას და სიძულვილს ვხედავთ ჩვენ ოჯახურ ცხოვრებაშიაც. აქ მშობლები არიან განხეთქილებაში შვილებთან, და შვილები—მშობლებთან. წინანდელ ოჯახის მოსიყვარულე წევრების ურთიერთობაში ეტყობა რაღაც უსიამოვნო განწყობილება. თითქო ერთმანეთს ერიდებიან, გულს არ უხსნიან, რაღასაც უმაღავენ, რაღაც დაფარული უდევთ გულში. კოლქმრობაში გახშირდა ეხლა მოთხოვნა გაყრისა. აქაც არა არს მშვიდობა, არა არს ღზენა, არა არს მოსვენება.

უთანხმოება და შფოთი ოჯახიდან გადავიდა საზოგადო, სახელმწიფო ცხოვრებაშიაც. ოჯახი მარცვალია სახელმწიფოსი; და როგორც მარცვალია, ისეთივე გამოდის მცენარე. საზოგადო ცხოვრებაში ჩვენ ვხედავთ როგორ გაჩნდნენ, როგორ მძინვარებენ პოლიტიკური მისწრაფებანი, რომელთაც გაჰყვეს ხალხი—ძმები—ყოველნაირ ერთმანეთში მტრულ განწყობილ პარტიებად. თითოეული პარტია აღიარებს მხოლოდ თავის თავს ქეშმარიტებად, სხვისი დარდი-კი სრულებითაც არა აქვს; მარტო თავის თავი ჰგონია ბრძენი, სხვები-კი მიაჩნია უგუნურად. ამნაირათ ხდება სასტიკი ბრძოლა, საშინელი ბრძოლა. არის გამართული ომი ყველასი ყველას წინააღმდეგ... არ გავიწყდა, არა თქმულა როგორ გახშირებულია ეხლა მკვლელობა... აქაც სწყურიათ მშვიდობა და დასვენება. მაგრამ... „არა არს მშვიდობა, არა არს ღზენა, არა არს მოსვენება“! ხალხს დაავიწყდა, რომ ისინი ყველანი არიან შვილები ერთის ზეციერის მამისა, რომ ყველანი არიან გამოსყიდულნი ძვირფასი საფასურით—პატიოსნითა სისხლითა ქრისტეს—მაცხოვრისა; დაავიწყდა სიტყვები დიდის მოციქულისა: „გლოცავ თქვენ, ძმანო. სახელითა უფლისა ჩვენი-სა იესო ქრისტესითა, რათა მასვე იტყოდეთ ყოველნი, და ნუ იყოფინ თქვენ შორის წვალება, არამედ იყვენით განმტკიცებულნი მითვე გონებითა და მითვე მეცნიერებითა“ (ა. კორინთ. 1,10).

რათ მოხდა ჩვენში ყველა ეს? რატომ არა გვაქვს მშვიდობა პირველად თითონ ჩვენ? რატომ? —შეხედეთ აბა მცენარეს, რომელიც მოკლებულია ცის ნამსა. ის სქვენება და ხმება. შეხედეთ თევზს, წყლიდან გამოტანილს; როგორ აწყდება ის აქეთ-იქით და ბოლოს კვდება მისთვის შეუფერებელ სტიქიაში. მიაქციეთ ყურადღება მკზავრს, რომელსაც გზა აერია, როგორა სწუხს, როგორ ეძებს გზას,

ხან აქეთ აწყდება, ხან—იქით. იგივე უნდა ითქვას ჩვენზედაც. აი ეგროვე ჩვენც გზა დავკარგეთ, სხვა გზას დავადექით. მოკლებულნი ვართ საჭირო ცის ნამს, ვიმყოფებით შეუფერებელ სტიქიაში. სვენ ნამეტნავად გავხლით ქვეყნიურნი: მხოლოდ ქვეყნიურზედ-ლა ვფიქრობთ, ქვეყნიურზედ-ლა ვზრუნავთ- თხუნელას მზგავსად, რომელიც მიწაში აკეთებებს სოროებს, და არ უნდა გაიგოს იმის ზევით რა ხდება,—ხალხიც მთელის თავის ძალ-ღონით მოსჭიდებია იმ საქმეს, როგორ მოაწყოს თავის ქვეყნიური ცხოვრება, იმ იმედით, რომ შეჰქმნას ქვეყნიური ნეტარება, ქვეყნიური ბედნიერება, ქვეყნიური სამოთხე. მაგრამ... სულს ვერ მოატყუებ! ამ დაუდგრომელ ზრუნვაში ქვეყნიურ საქმეებზე, სული არა და არა, უსათუოდ თავს იჩენს და აგრძნობინებს, რომ იგი ღვთისაგან ჩაბერვილია, რომ იმისათვის ძნელია სუნთქვა შეუფერებელის ამ ქვეყნიურის ჰაერით. მას სული უგუბდება, სულიერ ჰაერს თხოულობს. ზეციური ცხოვრება სწყურია; და ამისთვის იბრძვის სული და სწუხს იგი... სწუხდება. ჩვენ კი?—ჩვენ მხოლოდ ქვეყნიურზე ვფიქრობთ და ვზრუნავთ. ბევრ რამეს ვაკეთებთ და ერთი უმთავრესი გვავიწყდება. დიახ, იტყვის ვინმე, ყველაფერი ეს კარგია, მაგრამ კაცმა როგორ არ უნდა იზრუნოს ქვეყნიურზე, როდესაც იგი ქვეყანაზე სცხოვრობს? ცხოვრება უნდა, ჯამა-სმა უნდა! ეს მართალია: ქვეყნურ საქმეებზე უზრუნველად დარჩენა შეუძლებელია. ამისი სრულიად უარყოფა ნიშნავს დაუდევრობას. ეს ნუ იქნება. დაუდევრობაზე კი არ არის აქ ლაპარაკი, არამედ იმაზე, რომ ქვეყნიურმა ზრუნვამ მთლად არ სჩანთქას სულიერი ცხოვრება. ქვეყნიური ზრუნვის დროსაც ჩვენ უნდა გვახსოსდეს სულიერი საქმეც. სხეულის საზრდობასთან, უნდა ვასაზრდოვოთ სულიც, მაცხოვრის სიტყვისამებრ, „ესე ჯერ-არს საქმედ, და იგი არა დატევებად“ (მათ. 23,23). ხოლო რა არის საზრდელი სულისა, ამას გვასწავლის თვით მაცხოვარი: „არა პურითა მხოლოდ სცხოვრების კაცი, არამედ ყოვლითა სიტყვითა რომელი გამოვალს პირისაგან ღვთისა“ (მათ. 4,4) მაშ უნდა ვასაზრდოვოთ ხვენი სული ამ ზეციურის საზრდელით—ღთის სიტყვით. ხშირად უნდა ჩაუკვირდეთ წმინდანების ცხოვრებას, მაშინ ჩვენ თითქოს ვუმეგობრდებით თვით წმინდანებს, იმათთან ვსაუბრობთ, თანა-ზიარ ვეჰქმნებით მათ ღვაწლს,

და უნებლიეთ აღვივებით იმ გამოუთქმელის სულიერის სიმშვიდით, რომლითაც იყენენ აღვსებულნი წმინდანები. მხოლოდ მინამ ხალხი თავის გონებას მარტო ქვეყნიურ ზრუნვას მოანდომებს, სხვა და სხვა მანქანების გამოგონებას,—და არ მისცემს გონებას მის შესაფერს საზრდელს,—მანამდის ხალხის სულში არ იქნება მშვიდობა, არ იქნება ღებნა, არ იქნება მოსვენება.

როდესაც ხალხს არა აქვს მშვიდობა სულისა, იგი ერთმანეთშიაც მტრულად იქმნება განწყობილი; და აი მართლაც არ არის მშვიდობა არც ჩვენს ოჯახებში, არც საზოგადო ცხოვრებაში. საიდან გაჩნდა ეს საერთო განხეთქილება, ეს საერთო მტრობა?—ამაზე გვიპასუხებს შემდეგი იგავი ჩვენის მაცხოვრისა:

ერთხელ, ერთმა მეფემ მოინდომა ანგარიშის გაწევა თავის მონებთან. ამ დროს წარმოუდგინეს მეფეს ერთი მოვალე, რომელსაც ემართა მისი ათი ათასი ტალანტი; რადგანაც ამ მოვალეს არა ჰქონდა რომ მაშინვე გადაეხადა ამოდენა ვალი, მეფემ ბრძანა გაეყიდნათ იმის ცოლ-შვილი, და ყველაფერი, რაც-კი ჰქონდა მას, ვალის გადასახდელად. შეშინებული მონა, ამ გადაწყვეტილების გაგონებაზე, დაეარდა მეფის წინ, თაყვან-ჰსცემდა მას და ეტყუა: „მეფე! მომიტომინე მე და ყოველივე მიგცე შენ“. მეფემ შეისმინა მისი ხვეწნა, შეეწყალა მონა იგი, გაუშვა ის და აპატია მას მთლად ის იმოდენა ვალი. გამოვიდა თუ არა ეს მონა მეფის სახლიდან, შეხვდა თავისს მოყვასს, რომელსაც ჰმართებდა იმისი სულ რაღაცა ასი დრაჰკანი. დაიჭირა ის, შეაშთობდა მას და ეტყუა: „მომეცი მე, რაცა გმართებს“. მაშინ მოყვასი დაეარდა მის წინაშე, ეხვეწებოდა დაეცადნა. მაგრამ ამან არ მიიღო ეს ხვეწნა, წავიდა და შიდაგლო იგი საპყრობილეში, მანამ ვალს არ გადაუხდიდა, (მათ. 18,23—30). აი ჩვენ სწორეთ ამ უმოწყალო მონას დავემსგავსეთ ჩვენს ცხოვრებაში, ჩვენს ერთმანეთთან განწყობილებაში. ცოდვებით დამძიმებულნი, და ღირსნი ყოველივე სასჯელისა, ჩვენ ვთხოვთ ზეციერ მამას მოწყალებას: „მამაო ჩვენო, მომიტევენ ჩვენ თანანადებნი ჩვენნი!“ ყოვლად სახიერი ღმერთი გვაძლევს ჩვენ ცოდვების პატიებას, მაგრამ ჩვენ იმავე დროს, შევხვდებით თუ არა ჩვენს მოყვასს, რომელმაც მოგვაყენა ჩვენ რაიმე უსიამოვნება, არ ვურიგდებით, მაშინვე ზურგს

ვაქცევთ, არ გვინდა გამოველაპარაკოთ. ამასაც არ ვაჯერებთ, ჩვენ გვინდ იმას მახე დაუგოთ და უსათუოთ ზარალი მივაყენოთ. ჩვენ გავხდით მეთად სასტიკი მსაჯულები სხვებისა, ხშირად ვხედავთ ბეწვსა ჩვენი ძმის თვალში, და ვერ ვამჩნევთ ღირესა—ჩვენსაში. საქმაოა, რომ ჩვენმა ძმამ ან სთქვას, ან გააკეთოს რამე არა ჩვენ გემოზე,— ჩვენ მაშინვე ვიწყებთ ლანძღვას, ჩხუბსა და ერთ დავი-დარაბას. ჩვენ ერთი ერთმანეთ აღარაფერს არ უთმობთ. თვითეულს ჩვენგანს მიაჩნია თავისი თავი ქვეშარიტების მქონებლად, მარტო თავის თავზე მიაჩნია უფლება თავის რწმენის თავისუფლად გამოთქმისა, და არ აქტევს ყურადღებას სხვის რწმენას. ამნაირათ, ქრისტეს ერთი სხეულის წევრებით, ჩვენ ვიყოფებით და ვცალცალკევდებით ჩვენს აზრებში ჩვენს ქცევაში, და ჩვენისავე საკუთარის ხელებით ვარღვევთ ქრისტეს კვართსა. სანამ ხალხი მიემზგავსება იმ უღმობელ მონას, არ იქნება ერთი-ერთმანეთის შემწყნარებელი, არ იქნება, მოციქულის სიტყვისამებრ, „ურთიერთაარს სიმძიმის მტვირთველი“ (გალ, 6,2),—მანამდის არც ოჯახურ ცხოვრებაში, არც საზოგადო ცხოვრებაში არ იქნება მშვიდობა, არ იქნება ღებნა, არ იქნება მოსვენება.

ამნაირად, სულ პირველად საჭიროა ჩვენთვის სულიერი საზრდელი, რომ მშვიდობა დაემყაროს ჩვენ საკუთარ სულში; მეორეთ, ჩვენთვის საჭიროა ძმური, ქრისტიანობრივი, მოწყალებითი განწყობილება ჩვენს მოყვასთან, მის უძღურებასთან, ნაკლულევანებასთან და შეცდომილებასთან,—რათა დაემყაროს მშვიდობა მშვიდობა ჩვენს ოჯახებში და საზოგადო ცხოვრებაში. მომეტებულად ამ დროში, გარემოცულთ სიძულვილის და მტრობის ტალღებით, ჩვენთვის საჭიროა, რაც შეიძლება ხშირად მივმართოთ მშვიდობიან ნავთსადგურს—ღვთის ტაძარს. აქ ყველაფერი ამშვიდებს ადამიანს: წყნარი ციმციმი სანთლებისა, დამშვიდებული სახეები წმინდანებისა, მუდმივი ლოცვა „ზეგარდამო მშვიდობაზე“, მუდმივი სიტყვები მღვდლისა „მშვიდობა ყოველთა“ და ღარიგება ეკკლესიისა. ჩვენის მაცხოვარის იესო ქრისტეს სიტყვებით, სადაც ორია, ან სამი შეგროვილი იმის სახელისათვის,—იგი იმათთან არის (მათ. 18,20). ეკკესიაში-კი იმის სახელით იკრიფებიან არა ორი, ან სამი, არამედ მომეტებულად ბევრი. და იგი, ჩვენი მაცხო-

ვარი, მშვიდობაჲ ჩვენი, გვწამს ჩვენ, იმყოფება ჩვენთან; გვაკურთხებს ჩვენ თავის მადლიანის მარჯვენით, და ჩვენთან დაადგრება თავის ზეციერის მამით; და როგორც ოდესღაც უფლის მოწაფეების ლუკასი და კლეოპას გულნი იყვნენ ანთებულნი, როდესაც მკვდრეთით აღდგომილი მაცხოვარი თანა უვიდოდა მათთან სოფელ ემმაუსში, — ეგრეთვე ღვთის ტაძარშიაც უფლის განსაკუთრებულის თანამყოფობის გამო ჩვენი გულიც ანთებაზეციურის სიხარულით, მშვიდობით და სიყვარულით. მაშ! ძმანო ქრისტიანენო, მოვიტანოთ ხოლმე ყოველთვის ღვთის ტაძრიდან ეს წმინდა ცეცხლი ჩვენ სახლებში, ჩვენს ოჯახებში, დავანთოთ ის ჩვენის მოყვასის სულსა და გულში. აი მაშინ მშვიდობისაგან აღვსებულის გულით, ხალხი სიძულვილზე და მტრობაზე-კი აღარ ილაპარაკებს, არამედ შეერიგებაზე და სიყვარულზე; და ღმერთი სიყვარულისა და მშვიდობისა იქნება ჩვენთანა!.

მღვ. იოანე ლუკიანოვი.

როდის ვაღირსებით ძველი წინაშეობილების შეცვლას სასულიერო წოდებაში. *)

ამას წინეთ ჩვენ „მწევისი“-ს მკითხველებს დაუმტკიცეთ შეუფერებლობა და უადგილობა ზოგიერთი ძველი დროიდან დადგენილ კანონთა და წესწყობილებათა. დავპირდით მკითხველებს, რომ შემდეგში გვექმნებოდა მსჯელობა, თუ როგორ ხდება განსამართლება დამნაშავე სასულიერო პირთა, საზოგადოდ რუსეთის სახელმწიფოში და ჩვენში განსაკუთრებით.

რუსეთის სახელმწიფოში სისხლის სამართლის კანონების ერთნაირად ისჯებიან სასულიერო და საერო პირები საზოგადო არსებულ სამსჯავროებში. სასულიერო უწყების პირებზე, მღვდლებზე და მთავარ-ღიაკვნებზე საქმის გამოძიების შემდეგ ითხოვება ნებართვა სასულიერო მთავრობისაგან ბრალდებელთა განსასჯელად. სასულიერო მთავრობა ვალდებულია განიხილოს გამოძიებული საქ-

მე და თუ თავის მხრითაც ბრალდებულის განსამართლებელი არა არის-რა ნებას დართავს განსაჯოს იგი. რაიცა შეეხება ისეთ დამნაშაობას, რომელთა გამო ღირსება არ ერთმევა ბრალდებულს, არამედ საბრძოლო (შტრაფით)ან დაპატიმრებით თავდება საქმე საერო საზოგადო სასამართლოს არ შეუძლია მღვდელი და მთავარ დიაკონი განსაჯოს. ყოველგვარ შეურაცხებისათვის და თანამდებობის წინააღმდეგ მოქმედებათა ჩადენისათვის მხოლოდ სასულიერო მთავრობას შეუძლია განსაჯოს მღვდელთა და მთავარ დიაკონთა საქმეები. საერო საზოგადო სასამართლოს ამისთანა საქმეების მიღება და განხილვა არ შეუძლია.

როგორც საერო წოდებაში ისე სასულიერო წოდებაში არიან საქმის გამომძიებელნი. სასულიერო უწყებაში წინეთ საქმის გამომძიებლებად იყვნენ ბლალღინები, მაგრამ ბოლო დროს რუსეთის სამღვდლოების მიხედვით ჩვენს საქართველოშიაც შემოიღეს სასულიერო გამომძიებელნი. მიბაძვა ძლიერ გარგი რამ არის, მაგრამ წამბაძველი თუ უვიცი და შეუგნებელი კაცია წამბაძვა მაიმუნების წამბაძვას დაემგვანება.

1892 წლიდან ჩვენ სასულიერო წოდებას გვყავს სასულიერო გამომძიებელნი მაზრაში ერთი კი არა, არამედ სამი-ოთხი. საერო უწყების გამომძიებელნი არ არიან ისეთი უფლებებით აღჭურვილნი, როგორი უფლებებითაც არიან აღჭურვილნი ჩვენი სასულიერო გამომძიებელნი. საერო წოდების გამომძიებელნი უფიქრად ჰკითხვენ მოწმებს. მხოლოდ სამსაჯულოს შეუძლია დააფიცოს მოწმები და მათი ჩვენებისამებრ განსაჯონ ბრალდებულნი. სასულიერო უწყებაში კი გამომძიებელი აფიცებს მოწმებს და ყოველივე საქმე ბრალდებულისა გამოძიების დროს თავდება. გამოძიებული საქმე წარედგინება ადგილობრივი მღვდელთ მთავარს. ყოველი ბრალდებული რომელიც საბრძოლს გარდახდევინებით ან ორი კვირის ვადით მონასტერში გაგზავნით ისჯება თვით ეპისკოპოსს შეუძლია დაბოლოებით გარდასწყვიტოს და გაათავოს უაპელაციოთ და თუ ბრალდებული ისჯება მეტი სასჯელით, ღირსების ხამორთმევამდე და ანაფორის გახდით, ექვემდებარება რუსეთში კონსისტორიებს და საქართველოში სინოდის კანტორას. რუსეთის ეპარქიებში ყველან არსებობს კონსისტორიები. ეს კონსისტორიები აწარმოებენ ყოვე-

*) იხ. „მწევისი“ № 5—6 1908 წ.

ლივე საქმეს უმაღლესად დამტკიცებულ კონსისტორიებისათვის კანონისამებრ. რომ განიხილავ კონსისტორიის კანონებს გულდასმით იტყვიან: ნეტავი იმ ხალხს, რომელშიცა ესეთი კანონები მოქმედებს, მაგრამ ნამდვილად, რომ გაიგებ საქმის მდგომარეობას სრულებით სხვას ფიქრობ. კანონები კანონებათ ითვლებიან, მაგრამ საქმით სულ სხვა არის. გვახსენდებათ ებრაელების ცხოვრება უდაბნოში მოგზაურობის დროს. ათი მცნება დაწერილი ყოველ ებრაელს კარავში გამოსაჩენ ადგილზე ჰქონდა დასვენებული და დილიდან საღამომდინ რამდენჯერმე წაიკითხავდა, ხელზედაც ჰქონდა შებმული, მაგრამ ხშირად სულ ადვილად მიიღებდა კერპთაყვანის მცემლობას! ავიღოთ თუ გინდა ჩვენი ჩინებულა ქრისტიანები. ხშირად ესმისთ მაცხოვრის სიტყვა გიყვარდეს მოყვასი შენი როგორც თავი თვისი. ხანდისხან სულ უბრალო საქმისთვის, შურის და მტრობისთვის და ორიოდ გროშისთვის მზად არის სიცოცხლე მოგისპოს კაცს!

რუსეთის სასულიერო სამსჯავრო, კონსისტორია შესდგება სამი წევრისაგან, რომელსაც ირჩევს სინოდი ადგილობითი ეპარქიის სამღვდლოთაგან ჯამაგირით, მაგრამ ეს მღვდლები კათედრის ქალაქის სამღვდლოთაგანებია და მრევლიც ჰყავსთ. როცა ყველა წევრები და მასთან კონსისტორიის მდივანი კეთილი კაცები შეხვდებიან, რასაკვირველია ბედნიერი არიან ამ კონსისტორიის საგამგებლო სასულიერო წოდება...

კონსისტორიების ნაცვლად ჩვენში არის სინოდის კანტორა დაწესებული საქართველოს რუსეთთან შეერთების დროიდან. წარმოიდგინეთ სახელიც კი აღარ გამოცვალეს ამ კანტორისა! როცა გვსმის: მანთაშევის კანტორა, ნობელის კანტორა, „ნადეჟდას“ კანტორა და როცა გაიგონებთ ქართლ-კახეთ-იმერეთის კანტორას გიკვირს რა კანტორა უნდა იყოს ეს კანტორა. ერთხელ ამ სინოდის კანტორის პროკურორის მოწმათ იყო დაბარებული სამხედრო სასამართლოში არხიმანდრიტის ნიკოლოზის მოკვლის საქმის გამო. ჰკითხეს სად მსახურებო? როცა მიუგო, სინოდის კანტორაშიო, წევრებს გაუკვირდათ და გულში სთქვეს ალბად რა უნდა პროკურორს კანტორაშიო? იმათ ვგონებ სავაჭრო კანტორა ეგონათ. ეს ჩვენი კანტორა წინეთ უკეთესად იყო მოწყობილი, მაგრამ ამ ბოლო დროს კი სრულებით აღარ არის რაც

იყო წინეთ. წინეთ ადგილობით სამღვდლოებს თავიანთი წარმომადგენლები ყავდათ. დასავლეთის საქართველოს სამღვდლოებს ერთი წევრი მღვდელი ან არხიმანდრიტი იმერეთიდან ყავდა წევრად. მაგრამ ამ ბოლო დროს სინოდმა თავის განკარგულებით შტატში და შტატ-გარეთაც დანიშნა ბევრი უცხოელი. მრავალ თანამდებობის აღმასრულებელს ვოსტორგოვსაც კი მისცეს სინოდალნი კანტორის წევრობა. ამ კანტორაში თავსმჯდომარედ არის არხივისკოპოსი, წევრებად არიან ეპისკოპოსები, არხიმანდრიტები და დეკანოზები ამასთან მართებლობის მხრით პროკურორია დანიშნული, რომ საქმე კარგად მიდიოდეს და ერთი კაპეიკის გაფლანგვაც არ მოხდეს. მაგრამ წარმოიდგინეთ როდესაც წევრების რიცხვმა იმატა და ვოსტორგოვიც წევრად ბრძანდებოდა და სწორედ მაშინ მოხდა ორას ორმოცდა ათი ათასი მანეთის გაფლანგვა ბატონი კანტორის ხაზინადრიდან... მკითხველმა იქნება ეკსპროპრიაციას მიაწეროს ამ ფულების გაფლანგვა. არა ეს ისე, შინაურულად მოხდა, ჩუმათ. დიდად გამჭრიახე წევრები ქალაქებს ამოწმებდენ ყოველ თვის დასრულებისას, მაგრამ ფულები კი არავის მოუკითხავს!.. ერთხელ არ დაუთვლიათ ფულები ათ წელიწადში და იქნება მეტ დროსაც... ბოდიშს ვიხდი მკითხველთან ცოტა ავტლით კითხვას-

დაიწერა საჩივარი მღვდელზე და მიერთვა ადგილობით მღვდელთ-მთავარს. თუ მღვდლობას გარდა რამე თანამდებობას ასრულებს უთუოდ პირველად ჩვენება უნდა ჩამოერთვას ბრალდებულს და თუ თავის გასამართლებელ ფაქტებს ვერ წარადგენს საქმე გამომეძიებელს გარდაეცემა. მაგრამ ამ უკანასკნელ წესს ხშირად არ ასრულებენ ზოგიერთი მღვდელთ მთავრები. მიუა თუა არა საჩივარი დაიძვრის გამომეძიებელი და წავა იმ სოფელში სადაც ბრალდებული და მომჩივანია. თუ არ გადააყენეს გამომეძიებელი, მომჩივან მოპასუხეთა, შეუდგება გამოძებას მაგრამ გამოძიების წესი სხვადა სხვა გამომეძიებელთა სულ სხვა და სხვა აქვსთ ზოგიერთი გამომეძიებლის ნაწარმოები საქმე რომ გასინჯოთ მართო პროტოკოლები (სიგალები) უფრო მეტია ვინემ ჩვენებანი მოწმეთა თუ გამომეძიებელი ცნობის მოყვარე კაცია და ცოტაც არის მაცადინია კანონების შესწავლას და ამასთან სინიდიისიერი კაცია, რასაკვირველია, მალე შეისწავლის საქმის ძიებას.

მაგრამ ღმერთმა დაგიფაროს ზოგიერთი გამოძიებ-
 ბლისაგან, რომელსაც თვითონ არა გაეგება-რა და
 არავის კარგ რჩევას არ გაიგონებს. თუ მომზივან
 მოპასუხესაც არა გაეგებათ რა კანონებისა, მაშინ
 ღმერთმა უწყის გამოძიებული საქმის რიგიანობა.
 როცა გამოძიებულ საქმეს მიიღებდა მღვდელთ-მთა-
 ვარი წინეთ მთლად წაიკითხავდა და ყოველივეს
 თვითონ შენიშნავდა რაც აკლდა. ვასაც სურს კარ-
 გად გაეცნოს გამოძიებული საქმის განხილვას იმან
 უნდა გადაავლოს თვალი მიტროპოლიტის ფილა-
 რეტის წიგნის ერთ ნაწილს, რომელიც შეეხება
 მისი ეპარქიის მღვდლების გამოძიებულ საქმეების
 განხილვას. ეს შესანიშნავი მიტროპოლიტი თავს
 მდივანს კი არ გადასცემდა გამოძიებულ საქმეებს
 მოსახსენებლად, როგორც ეხლა იციან ზოგი-
 ერთმა ეპისკოპოსებმა არამედ თვითონ განიხილავდა
 და ერთ სიტყვას არ დატოვებდა უყურადღებოდ
 თუ შეატყობდა რომ ჩვენებები ვერაგულია
 და პასუხიც პირ-და პირი და რიგიანი არ არის
 მიცემული. ხშირად დიდი საყვედური გვხვდებოდა
 ბლადოჩინებს მიტროპოლიტისაგან მიდგომილები
 სათვის და უკანონოდ საქმის წარმოებისათვის.

ჩვენს დროში როგორღა მიდის გამოძიების
 საქმის წარმოება? გამოძიებელნი ჩვენში ღვთის
 წყალობით საკმაოდ არიან, იძიებენ საქმეს და
 წარუდგენენ ადგილობრივი მღვდელთ-მთავრებს.
 მღვდელთ-მთავრები თავიანთ მდივანებს მიანდობენ
 გადასახედავად. მდივანი რომელსაც ბრალდებული
 რამდენჯერმე ინახულებს განიხილავს საქმეს და
 თუ რამე აკლია გამოძიებას დაუბრუნებს შესავსებ-
 ლად უკანვე გამოძიებელს. თუ არა აკლიარა
 მოახსენებს მღვდელთ-მთავარს საქმის გარემოებას
 და მღვდელთ მთავარი ან აჯარიმებს ბრალდებულ
 მღვდელს, ან ამართლებს. თუ მღვდელთ-მთავრის
 მსჯავრს აღემატება საქმე მაშინ წარუდგენს სინო-
 დის კანტორას. ამის შემდეგ საქმის გადაწყვეტა
 ბრალდებულის სასარგებლოდ თუ იგი დამნაშავეა
 დამოკიდებულია თვით ბრალდებულის გამჭრიახობა-
 ზე და მაცადინობაზე. თუ კანტორამ სასჯელი
 გადაუწყვიტა სისრულეში უნდა მოიყვანონ. ბრალ-
 დებულს უფლება აქვს გადაიტანოს სინოდში საქმის
 გასაჩივრება და ითხოვოს გამართლება, შეიძლება სი-
 ნოდმა კიდევ გამართლოს სრულებით ბრალდებუ-
 ლი, მაგრამ კანტორის განჩინება მაინც სუსრულეში
 იქმნება მოყვანილი. სისრულეში კანტორის გან-

ჩინება არ მოვა თუ მღვდელს მღვდელობის ხარის-
 ხი ერთმევა. დანარჩენი სასჯელი რაც უნდა იყოს
 კანტორისა სისრულეში მოდის და სინოდის გა-
 დაწყვეტილება ვერ შეიჩერებს. ეს ალბად იმიტომ
 არის ასე დაწესებული, ჩვენს წოდებაში რომ სას-
 ჯელი კაცს ასწორებსო და ბრალდებული მაინც
 დასჯით წაგებული არ იქნებაა!?. რამდენიმე მღვდ-
 ლებს მონმსტერში წასვლა ჰქონდათ გადაწყვეტი-
 ლი, რომელნიც სინოდმა გაამართლა. სამი თვის
 შემდეგ სასჯელის შესრულებისა გამოუცხადეს ი-
 ნოდის უქაზი, რომ ივინი გამართლებულნი იყვნენ.
 მაგრამ წაგებულნი მაინც არ ყოფილან, რადგან
 სასჯელი თურმე სასარგებლოა მღვდლისათვის!..
 დრო არ არის ამაზე ხმა ამოიღოს საღვდელთობამ?..

რამოქლიუსია მსხალეთში.

საუბარი შეიხ-ულ-ისლამთან.

„რეჩ“-ი სტამბოლელ კორესპონდენტს უნახავს
 შეიხ-ულ-ისლამი და შემდეგი ოთხი კითხვა მიუ-
 ცია მისთვის;

1. როგორ უყურებს შეიხ-ულ-ისლამი ქალთა
 განათლებას და ქალთა მდგომარეობას?
2. თანაუგრძობს იგი გაზითებში გამოთქმულს
 აზრს, რომ ყორანი ოსმალურ ენაზე გადათარგმნონ,
 თუ არა?
3. როგორ უყურებს საერო სკოლებს და სა-
 ზოგადოდ სასკოლო საკითხს?
4. როგორ ესმის ს რწმუნოების თავისუფლება?
 შეიხ-ულ-ისლამს თარგმნის საშუალებით
 მიუცია ამნაირი პასუხი:

ყორანი მოიხიბოჯს, რომ ყველა კაცებმა და
 ქალებმა წერა-კითხვა იცოდნენ და იყვნენ ნას-
 წავლნი. ამიტომ დიდის თანაგრძობით ვეკიდები
 ქალთა განათლების გა ვითარებას არა თუ მარტო
 დაბალ და საშუალო განათლების განვითარებას,
 თვით უმაღლესისაც. მე უფრო სასარგებლოდ მი-
 მაჩნია, რომ ქალებს სწამლობდნენ ექიმი-ქალები
 და არა კაცები და ამიტომ იმ აზრისა ვარ, რომ
 ქალებს უნდა მიეცეთ უფლება ექიმობის შესწავ-
 ლისა და ექიმობისა. რაც შეეხება სხვა თავისუფალ
 პროფესიებს, მაგალითად, ადვოკატურას, ძნელი

სათქმელია, როგორ შეხედავს ჩვენი ხალხი ასეთს მოვლენას. კანონი (შარიატი) ავალებს ქალებს, რომ მათ მხოლოდ გარეშე კაცების წინაშე აიფარონ სახე, მაგრამ იგი სულაც არა თხოულობს, რომ ქალე ი დამწყვდეულები იყოლიონ.

ყორანს კარგი ვაგება უნდა, რადგან ზოგიერთი მისი აზრი ბუნდოვანად ეჩვენება გაუნათლებელ ხალხს. ამიტომ მასწავლებლები და სასულიერო პირნი უხსნიან ხალხს ყორანის აზრებს. ამიტომ ყორანი უნდა გადათარგმნონ განათლებულმა და ისლამის კარგად მცოდნეებმა. ყორანის გადათარგმნის წინააღმდეგ არა თუ მხოლოდ არაფრის თქმა არ შეიძლება, პირიქით ამ აზრს მხარი უნდა დაუჭიროთ და მის განხორციელებას ვეცადნეთ. მაგრამ მისი თარგმნა უნდა მიენდოს ფილოსოფიურად განათლებულ კაცებს, რომლებთაც კარგად აქვთ შესწავლილი ყორანის ენა და შინაარსი, რომ არ დაამახინჯონ იგი.

საერო სკოლების ორგანიზაცია არის სახელმწიფოს საქმე და არა სარწმუნოებისა. არც შეიხულ-ისლამი, არც საზოგადოდ მუსულმანთა სამღვდლოება არ გაერევიან ამ საქმეში, რადგან იგი არ შეეხება მათ. დაე სახელმწიფომ მოაწყოს ისეთი სკოლები, როგორებიც მას საჭიროდ მიაჩნია სამშობლოს სიკეთისა და ხალხის გასანათლებლად. მუსულმანთა სამღვდლოებას არას ღროს არ მოუთხოვნიან, არც მოითხოვს, რომ საერო სასწავლებლები დაუქვემდებარონ მის ზედამხედველობას. შეიხულ-ისლამს ექვემდებარება მხოლოდ სასულიერო სკოლები, ხოლო საერო სკოლებში სარწმუნოება არის მარტო ერთ-ერთი საგანი სწავლებისა და მეტი არაფერი.

—ჩვენ მომხრენი ვართ სარწმუნოების ფართე თავისუფლებისა და სინიდისის საქმეში ჩვენ არ ჩავერევით სხვა საშუალებით გარდა სიტყვისა. ყორანი ავალებს მუსულმანს, რომელსაც ცოლად ქრისტიანი ქალი ჰყავს, კვირაში ორჯერ გაუშვას იგი მშობლების სანახავად. წინასწარმეტყველს არსად და არას ღროს არ უქადაგნია ძალმომრეობა სინიდისის და სარწმუნოების წინააღმდეგ და თვით ძლიერების ღროსაც-კი ოსმალეთს არ დაუჩაგრავს სარწმუნოების მხრით თავის ქრისტიანი ქვეშევრდომები. დაე ყოველმა ის სჯული იწამოს, რომე-

ლიც უნდა. დაე სარწმუნოების საქმეში სუფევდეს სრული თავისუფლება!*)

კორესპონდენტს უკითხავს, შეიხულ-ისლამი პრინციპილურად წინააღმდეგი ხომ არაა, რომ მუსულმანმა ქრისტიანობა მიიღოსო.

—ჩვენ, მუსულმანები, შევადგენთ თითქო ერთიან ჯარს და, რასაკვირველია, თუ ვინმე გადადგება ჩვენი რჯულიდან, ჩვენ დავინანებთ და ძლიერ უკმაყოფილონი ვიქნებით. ჩვენ ასეთს გადამდგარს დეზერტირად (გაქცეულ ჯარისკაცად) ჩავსთვლით და როგორც ჯარი ასამართლებს დეზერტირსა, ჩვენც გავასამართლებთ მას. მაგრამ ასეთი შეხედულება არ ეწინააღმდეგება სარწმუნოების თავისუფლებას, რომლის ძირითად საფუძველს შეადგენს ის, რომ ყველას თავისუფლად შეეძლოს თავის სურვილის თანახმად იწამოს სჯული, ეს ერთი. ხეორე კიდეც ისაა, რომ ჩვენ არას ღროს არ მივმართავთ მთავრობას და არ მოვსთხოვთ, რომ მან სასტიკი ღონისძიება მიიღოს გადამდგრების წინააღმდეგ, არ მოვითხოვთ არას ღროს იმასაც, რომ სახელმწიფომ სასტიკი კანონებით დაიკავას ისლამი. ჩვენს განაჩენს მხოლოდ ზნეობრივი მნიშვნელობა ექნება... შეუძლებელია, რომ ვინმე ძალით ან ქრისტიანად, ან მუსულმანად გავხადოთ და ჩვენ არც გვინდა ესა, მაგრამ ვიმეორებ, რომ ჩვენ ძლიერ დაგვალონებს და შეგვაწუხებს, თუ მუსულმანი სხვა სარწმუნოებას მიიღებს.

—ისლამი ნებას აძლევს მუსულმანს შეერთოს ქრისტიანი ქალი. რატომ ქრისტიან კაცებს-კი არა აქვს ნება მუსულმან ქალების შერთვისა?—უკითხავს კორესპონდენტს.

*) იქნება ამ შეიხულ-ისლამმა არ იცის თუ რა ჩაინდინეს თათრებმა ქობულეთის და ართვინის ქართველების გაათარებისათვის. თავს აგნებინებდნ მათ რომელნიც გაათარებაზე უარს იტყოდნენ და სხვების შესაშინებლათ ჭოგრებზე წამოაცმევდნ და მრავალს ადგილას დაასობდნ შესახედავად სიცრუვე არის ის, რომ მაჰმადი ძალით სარწმუნოების მიღებას არ ქადაგებდა. პირველადვე ცეცხლით და მახვილით ვავრცელდა ყორანის სარწმუნოება და დაჩაგრულ ერებშიც ასე ვრცელდება დღესაც. თათრის მაროებლობას რომ ქრისტიანის სახელმწიფოების არ ეშინოდეს დიდი ხნიდან ბერძნები, სომხები და სხვა ქრისტიანები, რომელნიც სპარსეთის სახელმწიფოში სცხოვრებენ გნთათრებული იქნებოდა დღეს...

—ჩვენ, მუსულმანები, ებრაელთა და ქრისტიანთა საღვთო წიგნებს ვსცნობთ ნამდვილ საღვთო, წმინდა წიგნებად. ჩვენ მოსესა და იესოს ვცნობთ წინასწარმეტყველად ამიტომ ჩვენ შეგვიძლიან აგრეთვე მათი ქალების შერთვაც. მაგრამ ურიები და ქრისტიანები-კი არად აგდებენ ჩვენს საღვთო წიგნებს და ჩვენს წინასწარმეტყველსა. და აბა როგორ შეიძლება ჩვენი ქალები მივათხოვოთ მათ.

გამომშვიდების დროს შეიხ-ულ-ისლამს კიდევ გაუმეორებია, რომ იგი მომხრეა სრულის სარწმუნოების თავისუფლებისა; რუსეთის ქვეშევრდომ მუსულმანებს იგი მუდამ ურჩევს სამშობლოს ერთგულები იყვნენ და მხოლოდთავიანთ სარწმუნოებრივი უფლება დაიცვან.

—სამღვდელოება, ასეთია ჩემი რწმენა, უნდა განიმსჯელოს აზრით, რომ ყველანი ძმები და თანასწორები არიან ღვთის წინაშე, მაშინ მოისპობა სარწმუნოებრივი დავა და დევნაო, უთქვამს შეიხ-ულ-ისლამს.

კორესპონდენტი დასძენს: „რამდენად მალა სდგას ისლამის წინამძღოლი ბევრ ქრისტიან ეპისკოპოსზე, თითონ მკითხველმა განსაჯოსო.“*)

სამხედრო სამინისტრო დარდანელს ამაგრებს ბელგიელ გენერლის ბრიალმონის პანის თანახმად.

ინგლისის მეფემ ედუარდმა შემდეგი დეპეშა გაუგზავნა სულთან აბდულ-ჰამიდს: „უდიდებულესობავ, გთხოვთ მიიღოთ ჩემგან გულწრფელი მოლოცვა თქვენის დაბადების დღის გამო, რომელსაც პირველად დღესასწაულობთ კონსტიტუციის აღდგენის შემდეგ, იმედია, რომ ისეთას გამოცდილის და გამოჩენილის დიდის ვეზირის დახმარებით, როგორც კიაიილ-ფაშა, ოტომანთა იმპერია მალე აღორძინდება, ხოლო თქვენის უდიდებულესობის სახელი დიდებული შეიქმნება მთელის ქვეყნიერობის თვალში“.

*) ჩვენის აზრით ბ. კორესპონდენტი ცოტა მწყრალად ბრძანდება სახარების სწავლაზე და მითომ მოსწონს შეიხ-ულ-ისლამის სიტყვები თორემ კარგად რომ ცოდნოდა სახარება მაშინ სულ სხვას იტყვოდა. ერთი, ორი და ათი ეპისკოპოსიც, რომ ცუდად აზროვნებდეს ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ჩვენი ეპისკოპოსები ძირს იდგნენ შეიხ-ულ-ისლამზე და იმდენი არ ესმოდესთ მათ.

რედ.

შეიხ-ულ-ისლამმა დაუბრუნა მთავრობას ხუთი კონცესია, რომელიც მიღებული ჰქონდა მკველის მთავრობისგან ქვა-ნახშირის მადნების შესამთავრებლად.

ახალგაზდა ეგვიპტელები.

ეგვიპტეშიაც დაიწყო ახალგაზდა ეგვიპტელთა მოძრაობა. რომელსაც მიზნად აქვს ეგვიპტეს დამოუკიდებლობა და კონსტიტუციის დაწესება.

ამას წინად ეგვიპტის ახალგაზდობის წარმომადგენელი, „ახალგაზდა ეგვიპტელი“, შეიკრიბნენ კონფერენციაზე ენევაში და თავიანთი მოთხოვნა ორს დეპეშაში გამოსთქვეს; ერთი დეპეშა ინგლისის გარეშე საქმეთა მინისტრ გრეის გაუგზავნეს, მეორე — ეგვიპტეს ქედის. პირველი დეპეშა შემდეგი შინაარსისა იყო: „ეგვიპტეს ახალგაზდობის დელეგაცია, შეიკრიბა რა კონფერენციაზე, ბეჯითს პროტესტს აცხადებს იმის წინააღმდეგ, რომ ინგლისს უკანონოდ უყენია ჯარი ეგვიპტეში. დელეგაცია ხმა-მალა აცხადებს თავისუფლების სახელით, რომ ეგვიპტეს სრული უფლება აქვს დამოუკიდებლობისა და რომ ინგლისმა არა ერთხელ აღუთქვა ეგვიპტელებს, ჯარს გაეყვან ეგვიპტიდანაო. ქედივთან გაგზავნილ დეპეშაში ნათქვამია: „ეგვიპტეს ახალგაზდობის დელეგაცია ლონდონში ჰგზავნის პროტესტს ოკუპაციის (ჯარის ჩაყენების) წინააღმდეგ და სთხოვს თქვენს უმაღლესობას, დააწესოთ პარლამენტი, რომელიც ვგრედ საქირთა ჩვენის ძვირფას ეგვიპტესთვის“.

რეგულირება სპარსეთში

ბრძოლა თავრიზში.

სომხურ გაზ. „გორც“ს დეპეშით ათყობინებენ თავრიზიდან:

„12 სექტემბერს დილის 8 საათზე ეინუდ-დოვლემ სხვა და სხვა პოზიციებიდან ზარბაზანი დაუშინა თავრიზს. სათარ-ხანს ჯერ პასუხი არ გაუცია“.

„პეტ. დებ. სააგენტო იუწყება 11 სექტემბრის თარიღით: თუმცა ულტიმატუმის ვადა გათავდა, ეინუდ-დოვლე მაინც არაფითარ მოქმედებას

არ შეუდგა. ამ გარემოებამ გაიზიარა რევოლუციონერები: ხალხში ავრცელებენ ნეჯეფის მუშტეიდების დევეშას, რომელიც წმინდა ომს უცხადებს მთავრობას. ნაშვადღევს თოფის სროლა ასტყდა სათარ-ხანის ჯარსა და რეაქციონერების უბანს—დავაჩის შორის.

ზოჯკაგნაჯ ლიანოვის ინტინდენტი.

გაზ „ბაქუ“ სატყობინებენ თეირანიდან: თეირანის მდიანობებში შაჰის ყაზახები ლიანოვის მეთაურობით დაეცნენ ინდოელ სიპაებს, რომლებიც მსახურებენ ინგლისის საელჩოში, და ათი კაცი დასჭრეს. ინგლისის ელჩი თხოულობს ბოდისის მოხდას, დაჭრილებსთვის საზღაურს და ლიანოვის დათხოვნას. განწყობილება ინგლისის ელჩსა ერთის მხრით და რუსეთის ელჩსა და ლიანოვს შორის მეორეს მხრით საბოლოოდ გამწვავდა.

როგორ უნდა დაიზარო თაში ხოლმერისაგან. *)

1 რამ თაგდან აიცილო ავთმეფობა:

არ უნდა გამოიცვალო ჩვეულებრივი ცხოვრება; უნდა იყო ზომიერი და ფრთხილი საქმელში. ყველამ კარგათ იცის გამოცდილებით რას ვერ იტანს ის, რა უფრო მავნებელია მისთვის და არასოდეს არ უნდა მიიღოს ისეთი რამ, რაც კუჭს აწყენს. საფრთხილოა (უნდა ერიდოთ): კიტრი, ნესვი, საზამთრო, ქლიავი, მსხალი, ვაშლი, ხილვეულობა და სხვა და სხვა მწვანეხილვეულობა (зелень); აგრეთვე: დამარილებული თევზი, სოკო, გაჭვარტლული (капченая) კალბასი, ყველია მაგრად მოხარშული კვერცხი და საზოგადოდ ძნელად მოსანელებელი საქმელი.

2. რძე მიღების წინ, უნდა აადულო; კარგი მჟავე რძე (მაწონი) ნაჩვევისათვის არ არის საშიშო, რადგან ხოლერის ბაცილა მჟავე რძეში კვდება.

3. ყველაზედ უფრო საფრთხილოა გადმოუღულებელი წყალი. მხოლოდ კარგი წყაროს წყლის დაღვევა შეიძლება გადმოუღულებლად, ისიც ძლიერ ცოტა, რათა კუჭი არ შეწყუხდეს. თუ კი საჭიროა

წყურვილის მოსაკლავად დაღვევა საექვო გადმოუღულებელი წყლისა, კარგია და სასარგებლო მიუმატოთ ერთ ჩაის სტაქან წყალს 5 (ხუთი) წვეთი გახსნილი მარილის სიმჟავისა (разведенная сол. кис.)

4. ურიგოდ მომზადებული სელტერის წყლის დაღვევა არ ღირს, როგორც გლახა „კვასისა“.

5. ერთი ან ორი პატარა ჭიქა არაყის დაღვევა მიჩვეულისათვის არ არის მავნებელი, მაგრამ დათრობა ძლიერ საფრთხილოა.

6. წითელი ღვინო კარგია თეთრთან შედარებით.

7. კარგი ლუდი არ არის საფრთხილო, მხოლოდ ზომიერად და არა ძლიერ ცივი.

8 უკეთესია ჭამოთ ბევრჯელ და ცოტ-ცოტა, ვიდრე ერთხელ და ბლომად.

9. (საქმელის) ჭამის წინ ყოველთვის საჭიროა ხელები დაიბანოთ საპნით და ცხელი წყლით ან და გამწმენდი სითხით.

10. დილით უზმოთ არ უნდა გამოხვიდეთ, რადგან ამ დროს კუჭში არ არის სიმჟავე. საჭიროა შეჭამოთ პურის ნაჭერი მაინც. მარილით და ჩაყალოთ ან გამოხარშული წყალი და ან ჩაი, რათა გამოიწვიოთ სიმჟავე კუჭის წვევისაგან.

11. საცვლების სარეცხად ან დასაღვეად არ უნდა იხმაროთ გადმოუღულებლად მდინარის ან ჭის წყალი.

II რადგან გაციეება ძლიერ ხელს უწყობს ზოჯკით ავად გახდომას, საჭიროა თბილად ჩაიცვათ განსაკუთრებით დილა საღამოობით; ნოტიო და წვიმიან ამინდის დროს არ უნდა იაროთ ფეხ შიშველა. თუ საჭიროება მოითხოვს მინდორში ღამის გათევას, არ უნდა დაწვეთ ტიტველ მიწაზედ, არამედ თფილად განსაკუთრებით ცვარის დროს.

2) სასარგებლოა შეიხვიოთ მუცელი რამე შალით.

3) ოფლიანმა არ უნდა გაიხადოთ ტანთ, განსაკუთრებით ქარის დროს.

4) საფრთხილოა უზმოთ ან საქმლის შემდეგ მდინარეში ან ტბაში ბანაობა, განსაკუთრებით გაჩერებულ ტბაში და არა იმიტომ მხოლოდ, რომ შეიძლება კუჭის გაცივება, არამედ იმიტომაც რომ ბანაობის დროს ადვილად შეიძლება გადაყლაპო გადამდები ბაცილა. აბანოებში ბანაობა შეიძლება, მხოლოდ უნდა უფრთხილდეთ გაუღულებულ წყლის

*) იხლე „მწემისი“ № 16 1907 წ.

მიმატებას, თუ ეს უკანასკნელი წყაროს ან არტეზიანის ჭისა არ არის.

III რადგანაც ხოლმეა გრძელდება უფრო იქ, სადაც ბევრია ყოველ ნაირი სიბინძურე, ამისათვის საჭიროა:

1. მიაქციოთ ყურადღება, რომ ეზოებში და სადგომებში არ იქმნეს ნეხვი, მტვერი და ტალახი.

2. სადგომებში სივიწროვეს უნდა უფრო-ბილდეთ.

3. რადგანაც ხოლმეა გადამდები თვისება იმყოფება უმეტესად ნავალში, საჭიროა მიექცეს ყურადღება ფეხის ადგილებს; დიდ საჭიროებისათვის არ უნდა გახვიდეთ პირდაპირ მიწაზე, არამედ ამისათვის უნდა გქონდესთ ამოთხრილი ორმო; ხშირ-ხშირად უნდა აყაროთ მას კირი და საზოგადოდ უნდა უფლოთ ყური მის სისუფთავეს.

ა მ ა ს ა თ გ ა ს :

ა) დასაჯდომი და იატაკი ფეხის ადგილისა ყოველ გასვლის შემდეგ უნდა დაბანოთ ერთ ერთ შემდეგი სითხითა:

სულემით (1 ნაწილი სულემისა, 3 ნაწილი მარილისა და 1000 ნაწილი წყლისა წონით).

კირის რძით.

წმინდა კარბოლის სიმეჯით, სამ პროცენტ-ტიანი (გახსნით) (растворъ) (ფეხისადგილები-სათვის).

ბ) ფეხის ადგილებში ყოველ დღე უნდ ჩაასხა შეერთებული სითხე—(1 ნაწილი გაუწმენდელი მარილის და ერთი ნაწილი გაუწმენდელი კარბოლის სიმეჯისი) მაგრამ ისე, რომ უწმინდურების ერთ ვედროზე, რომელიც ერთ დღე და ღამეში ჩადის ორმოში მოდიოდეს 1/2 გირვანქა შეერთებული სითხისა. კირის რძე ახლად მომზადებული (ერთი ნაწილი დაუქრობელი კირი ოთხ ნაწილ წყალზედ ისე, რომ ორ ვედრო უწმინდურობაზედ მოდიოდეს ერთი ბოთლი რძისა).*)

4. უნდა მიექცეს ყურადღება ქუჩების სისუფთავეს, განსაკუთრებით სოფლებში; ბავშვებსაც კი უნდა აეკრძალოს ქუჩებში გასვრა, განსაკუთრებით ქების ახლოს.

*) გაუწმენდავი კარბოლის სიმეჯე მოქმედებს აქ, როგორც გლახა სუნის მსაზბელი საშუალება; ის შეიძლება მიუმატოთ კირის რძეს. მარილის სიმეჯისი მაგივრად შეიძლება ისარგებლოთ ქეზაფით *сѣрная кислота*—გოგირდის სიმეჯე) მაგრამ ეს უკანასკნელი უნდა აიღოთ სამჯელ მეტი.

5. უნდა იზრუნოთ რათა საცხოვრებელ სახლში იქნეს კარგი ჰაერი. ამისათვის ოთახებში არ უნდა გააშროთ სარეცხი, არ უნდა შეინახოთ გაურეცხელი სარეცხი, არამედ უნდა დამდულროთ ან გადაასხათ სულემა. ქუხნის ავეჯეულობა მალ-მალ უნდა გარეცხოთ ადუღებული წყლით (მდულრით).

IV რადგან ხოლმეა გადამდები სენია, ამისათვის.

1. საჭიროა აიცდინოთ თავიდან უსაქმოდ ისეთ ეზოში ან სოფელში შესვლა, სადაც უკვე არიან ხოლმერიანი ავადმყოფები.

V თუ ხოლმერის დროს ვინმე გრძნობს კუჭის არა ჩვეულებრივ სიმძიმეს, სანამ ჯერ კიდევ ფალარათი არ აქვს, მას ურჩევთ მიიღოს როგორც დამამზვიდებელი საშუალება ბოტკინის წვეთები (капли боткина), ოც-ოცი წვეთი თითო რუმკა წყალზედ დღეში ოთხჯელ.*) ან და გახსნილი მარილის სიმეჯეზე ხუთ-ხუთი წვეთი წყლით დღეში ოთხჯელ; მუცლის ტკივილების დროს ინოხემცევის წვეთები ოც-ოცი წვეთი თითო მიღებაზედ.

VI თუ სახლში ვინმე ხდება ავად ფაღანათით:

1. საჭიროა ის მოაშროთ დანარჩენ ოჯახს.

2. მაშინვე უნდა მოიწვიოთ ექიმი ან ფელდშერი, მის მოსვლამდე კი ავადმყოფი უნდა დააწვინოთ და თბილად დახუროთ. მუცელზედ უნდა დააღოთ გახურებული რამ (припарку): პარკი ნახერხით, ან ქერით ან და ნაცრით, მხოლოდ ისეთი ცხელი უნდა იყოს, რომ ხელს ძლივს უნდა კიდებდეთ, შემდეგ ამისა ავადმყოფს უნდა დააღევინოთ ცხელი პიტნის ჩაი, ან გამხმარი მალინისა ან „რომაჰისა“ ან და ნაძვის ყუავილებისა, რათა გამოიწვიოთ ოფლი. სასარგებლოა ჩაუმატოთ თითო სტაქან ჩაის 5 წვეთი გახსნილი მარილის სიმეჯე ან და ლიმონი. ძალიან კარგია კონიაკიანი ჩაი და ყავა.

თუ პირის ღება აუტყდება, როგორც დამამზვიდებელი საშუალება, უნდა აყლაპოთ ორ წამში თითო თითო პატარა ნაჭერი ყივნა.

*) ვურჩევ კიდევ შემდეგ წვეთებს (капли); პიტნის და ვალერიანის „ნასტოკას“ 1 დრახმი, გარეული 1/2 დრახმა მარილის სიმეჯეში— ოც ოცდა ხუთმეტი წვეთი 3—4 დღეში. თუ კუჭის ტკივილებიც არის, მაშინ იგივე წვეთებს უნდა მიუმატოთ მთელ კერძს 3 გრანი „კოლეინი-სა“.

ძლიერი წყურვილის დროს უნდა ასვათ ცოტა-ცოტა გაცივებული გადადუღებული წყალი ან ცივი ჩაი, რომელთაც უნდა გაურიოთ მარილის სიმკვლე ან ლიმონი.

თუ კუთვებმა იწყო შეკმუშვა, მაშინ უნდა დაზილოთ დიდი ნაჭერი ყივნითა; თუ ეს უკანასკნელი არა გაქვთ, ჩოთქით ან მაუდის ნაჭერით რომელიმე სპირტით (ქაფურის ან ძმრიანი სპირტით ანა და უნდა დაადვთ პარკები წინდის მგზავსი) ცხელი ნახერხით ან ქვიშით, სასარგებლოა აგრეთვე ცხელი ვანები (30—35°P)

თუ ავადმყოფი უკვედ ხდება, პირის ღება შეუჩერდება და ფაღარათი უკლებს, მაშინ რამოდენიმე დღეს არაფერი არ უნდა აქამოთ, გარდა ამისა, თხელი ბრინჯის და ცოტა ღვინისა. ორი-სამი დღის შემდეგ შეიძლება კვრცხი და მოდუღებული რძე მისცეთ.

4. პირის ნაღები და ნავალი უნდა იქმნეს შეგროვილი რამე ჭურჭელში; მას მაშინვე უნდა გადაესხას რომელიმე ისეთი სითხე, რომელიც მათ უვნებლათ აქცევს, და იმ წამსვე უნდა იქმნას გატანილი ან ფეხის ადგილში ან და მისთვის განგებ ამოთხრილ ორმოში.

ღვინეფექციასათვის უნდა აქმნეს აღებულა შემდეგი სათხეება:

- ა) სამ პროცენტისაი წმინდა კარბოლის სიმკვლე (მაგალითად ერთი სტაქანი 1/2 ვედრო წყალზედ), ან
 - ბ) წყალში გახსნილი გაუწმენდელი მარილის (ერთი სტაქანი ან 1/2 გირვანქა ორ ვედრო წყალზედ), ან
 - გ) კირის რძე (4 გირვანქა დაუქრობელი კირი ერთ ვედრო წყალზედ ახლად მომზადებული), ან
 - დ) მღულარე,
- ზემო მოყვანილ საშუალებებს (სითხეებს) ასბმენ საზოგადოდ თითქმის ორჯელ მეტს ვიდრე უწმინდურობაა.

5. საჭიროა გაირეცხოს ავადმყოფის სკამი, მისი ტანთ საცმელი, საცვლები, ქვეშაგებელი და ის ადგილები ტანისა, რომელიც გასვრილია პირის ნაღებით ან ნავალით უვნებლად მყოფელი სითხით. ამისთანა საშუალება შეიძლება მიიღოთ დანიშნული ადგილებიდან და აფთეკიდან.

6. რადგანაც ხშირად ხოლერიანი ავადმყოფი ძლიერ სუსტდება ისე, რომ აღარ ძალუძს ადგეს

საწოლიდან და ამისათვის ისვრება თავის ქვეშ საგებში. საჭიროა დაუგოთ ხოლომე კლიონკა ან ბევრი ჩალა; მალმალ უნდა გამოუცვალოთ და მაშინვე დაწვათ.

იმისი შიში, როგორც ფექრობენ ზოგიერთები, საავადმყოფოში შეიძლება გადაგედვასთ ხოლერა, უსაფუძვლოა, რადგან იქ ყოველთვის მიღებულია ამის წინააღმდეგ ყოველნაირი ზომები. საუკეთესო ამის დამამტკიცებელი საბუთი არის ის, რომ ექიმები, არც ფელდშრები და მოსამსახურენი შეიძარებით იშვითად ხდებოდენ ავთ ხოლერით.

7. თუ ვინიცობაა ხოლერიანი მოკვდა, გვამი მისი უნდა გაიბანოს სულემით. კოცნა მათი საფრთხილოა.

აცრა თავის დაფარვის მიზნით აღმოჩნდა ნამდვილი და საიმედოა. ასაცრელად იღებენ ვოშჩინას, მომზადებულს მკვდარი ხოლერის მიკრობებისაგან; კვდებიან კი ეს უკანასკნელნი სიცხით (58° по Ц.) ერთ საათში.

აცრა ხდება 3-ჯელ შეიდ შეიდი დღის გამოშვებით. პირველად შეუშაპუნებენ (вспрыскивают) 1/2 კუბ. სანტ., ერთი კვირის შემდეგ 1 კ. ს. და კიდევ ერთი კვირის შემდეგ 1 1/2 2 კ. ს. ბავშვებს რვა წლამდის ნახევარი დოზა ჭირდებათ. უცრიან ან მუცლის კანს ქვეშ ან ზურგში.

ახალი ამბები და შენიშვნები

* * რევიზორი როგორც ვატყობინებენ, ზუგდიდის სამაზრო სამხედრო საკრებულოს სარევიზიოდ ქუთაისის გენ. გუბერნატორის გენკარგულებით გაიგზავნა საგუბერნიო სამმართველოს მოხელე აკიმოვი.

* * სატახტო ქალაქის გაზეთების სიტყვით, აზრად აქვთ ყველგან რუსეთში სამხედრო წესი გააუქმონ და იმის ნაცვლად შემოიღონ ს განგებო და გაძლიერებულ დაცვის წესები.

* * „წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების“ გამგეობამ დაადგინა აღძრას შუამდგომლობა, ნება მიეცეს საზოგადოებას დაარსოს ახალ სენაკში

ბიბლიოთეკა-სამკითხველო. გამგეობამ დაადგინა აგრეთვე უარი გამოუცხადოს ქენევის სტუდენტებს უფასოთ წიგნების გაგზავნაზე.

* * სინოდში ათავებენ პროექტს სასულიერო სემინარიების რეფორმების შესახებ. ენკენისთვის პირველ რიცხვებში სემინარიებიდან გაიწვევენ ზოგიერთ მასწავლებლებს და ინსპექტორებს პროექტის ძირითად საფუძვლების გადასასინჯად. ღვინობისთვის უკვე გადასცემენ ამ პროექტს საკანონმდებლო დაწესებულებებს დასამტკიცებლად.

* * სარატოვში დღისით ჩერქეზებმა გაიტაცეს 5 ბავშვი 7—8 წლ. გამტაცებლებს შეუტყუებიათ ბავშვები ბაღში, ვითომ ტკბილეულობის სასყიდლად და იქიდან მოუხვევიათ ხელი და წაუსხამთ. ჯერ-ჯერობით ვერ აღმოუყენიათ გამტაცებლები.

* * გუშინ, 11 სექტემბერს, „ქ. შ. წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების“ გამგეობას რამდენიმე წევრმა განცხადება წარუდგინა მგოსნის აკაკის საიუბილეო დღესასწაულის გამართვის შესახებ. წევრნი სწერენ: „ამ წლის 8 ნოემბერს შესრულდება 50 წელიწადი მას შემდეგ, რაც მცხოვანი მგოსანი აკაკი წერეთელი სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა და მოღვაწეობს. დიდი სამსახური მგოსნისა სამშობლო ქვეყნის წინაშე ავალებს ქართველს ხალხს, ღირსეულად იღვწისაწაულოს თავის საყვარელ მგოსნის 50 წლის მოღვაწეობის იუბილეი და მით მადლობა გადაუხადოს მგოსანს ამდენი ხნის განმავლობაში ნაყოფიერ მოღვაწეობისთვის.“ წევრნი სთხოვენ გამგეობას ითაოს და შეპკრიბოს ქართულ საზოგადო დაწესებულებათა და გამოცემათა წარმომადგენელნი, ქართველი მწერლები და მოღვწენი და მათთან ერთად მოილაპარაკოს საიუბილეო დღესასწაულის გამართვის შესახებ, აგრეთვე უნდა არჩეულ იქნას კომიტეტი, რომელიც ითავებს დღესასწაულის გამართვას.

* * 10 სექტემბერს ხოლერით ავად გახდა საინტენდანტო სამმართველოს გადამწერი ივანე სეროგლაზოვი, რომელიც ხოლერიანთა საავადმყოფოში გარდაიცვალა. ამავე დღეს ავად გახდარა პოლიციის მე-ნაწილში სპარსეთის ქვეშევრდომი ისმაილ-ასან-ოღლი, მე-9 ნაწილში, ელისაბედის ქუჩაზე (№ 22)—გეურქ დავიდიანცი. ავადმყოფები ხოლერიანთა ბარაკში მოათავსეს.

* * როგორც ამას წინადაც იყო აღნიშნული, ტფ.-გუბერნატორმა განკარგულება მოახდინა, რომ

მომრიგებელ შუამავლობის თანამდებობაზე ეგზამენი უნდა დაიჭირონ ხოლმე იმათ, ვინც აღნიშნულ თანამდებობის მიღებას მოისურვებს. გამოცდა კანდიდატებისა დაევალა საგუბერნიო საგლეხო საკრებულოს. ამ დღეებში გამოსცადეს ერთი კანდიდატი, რომელიც უნდა დანიშნონ ერთ-ერთ მაზრაში.

* * სამრევლო-საეკლესიო სკოლების მოსწავლე ვაჟთა და ქალთათვის ტანისამოსის ფორმა შემოუღიათ. (ტ. ლ.)

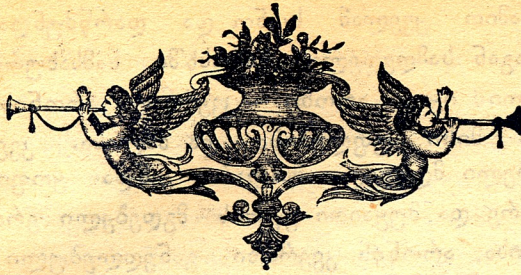
* * ამ რამდენიმე წლის წინად ტფილისის მცხოვრებელმა შამხაროვმა ქალაქ ტფილისის სიკვდილის დროს დაუტოვა უძრავი მამულები ტფილისსა და სხვაგან, იმ პირობით, რომ იმ მამულებით სიკვდილში ესარგებლნა ცოლს. რადგან მოანდერძეს ცოლი 12 სექტემბერს გარდაიცვალა, ქალაქის გამგეობა შეუდგა ნაანდერძევ მამულების ცნობაში მოყვანას.

* * პეტერბურგი. გზათა სამინისტრომ გამოსცა წესები ღვინის გადაზიდვისა განსაკუთრებულ ვაგონებით. ამ ვაგონებში ღვინის გამგზავნეთ (როცა თითონ მოითხოვენ ვაგონებს) ცალკე ფასი გამოერთმევა—ორი კაპეიკი ვერსზე.

* * პეტერბურგი. 10 სექტემბრის 12 საათიდან 11 სექტემბრის 12 საათამდე ხოლერით ავად გახდა 355 კაცი, გარდაიცვალა 172. პეტერბურგის გუბერნიაში 8 დან 10 სექტემბრამდე ავად გახდა 81, გარდაიცვალა 11 კაცი.

დონის როსტოვში 1. დან 9-მდე ავად გახდა 108, გარდაიცვალა 57. სულ სენის გაჩენიდან ავად გახდა 1968, გარდაიცვალა 479 კაცი.

შეცდამის გასწორება, „მწყემსი“-ს მე 6 გვერდზე პირველ სვეტის 31 სტრიქონიდან შვიდი სტრიქონია შეცდომით ზნეობრივი შინაარსის სტატიიდან გადმოტანილი. ამასთან პროფესორის პეტრიაშვილის ხსოვნის სტატია შეცდომით კორექტურის შეცდომების გაუსწორებლათ არის გაშვებული, რომელ შეცდომებსაც მკითხველიც ადვილად მიხვდება და გაასწორებდა.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სასწამოებსა და კეთილ- ხნეობაზე.

წიგნი „რისხვთა“ *)

ნაწილი მეორე (10,11—21)

ეგვიპტიდან გამოსვლის მეორე წლის, მეოთხე თვის, მეოცე დღეს ურიები სინას მთის მიდამოდან გაემზავრნენ ალტჰემის ქვეყნისკენ. თანახმად ნესტეების დაკვირვებით მიცემული ნიშნისა, ხალხი სამარო წესით დაწყობილი გაემართა გზად; მას წინ მიუძღოდა საწამებლის კიდობანი; ღვთის ბრძანებით, გამოჩნდა სვეტი ღრუბლისა, რომელიც დღისით უგრილებდა მათ სიცხეს. ხოლო ღამით უნათებდა გზას. მგზავრობის დროს, როცა ლევიტელნი აიღებდნენ და შედგავდნენ მხრებზე კარავს, მოსე ხმამაღლა იტყოდა: აღზღვე უფალო, და განახნე მტკანი შენნი, და ივლტადეს ყვეელი მძაფენი შენნი ზიარისაგან შენისა. ხოლო როცა კიდობანი დადგებოდა, მოსე ღაღადებდა: მჰაქციე, უფალო ათასეული და ბეგრეული ისრაელის. (თ. 10,11—36)

უდაბნოში მოგზაურობის და სასტიკი სამხედრო წესწყობილების შემოდების გამო, ურიები შეწუხდნენ და იწყეს ბრძოლად დრტენვა წინაშე უფლისა. შედეგი ამ დრტენვისა ის იყო, რომ ცეცხლმა შთანთქა რაოდენიმე ნაწილი ბანაკისა; ამ ადგილს დაარქვეს: „ცეცხლთა მძვინვა“. ურიებთან ერთად ეგვიპტიდან გამოვიდნენ უცხო ტომის ხალხიც. ამ უცხო ტომელებმა და მათთან ერთად ურიებმაც გაიხსენეს ეგვიპტური საქმელები: თევზი, ხილი, ნესვი, საზამთრო, პრასი, ხახვი და ნიორი, რომელიც იქ ბევრი იყო, ხოლო აქ უდაბნოში არ იშოვებოდა; მანანა კი მოსწყინდათ მათ და კვალად იწყეს დრტენვა მოსეზე. მოსეს ესმოდა ერის დრტენვა, ხედავდა ღვთის რისხვასაც მდრტ-

ვინველებზე და ძალიან სწუხდა სულით. ღვთის ბრძანებით, იმავე ღამეს ქარმა მოტყვა ურიების ბანაკზე მრავალი მწყერი, ურიები იქერდნენ მწყერებს, ხოცავდნენ და სჭამდნენ; ბევრმა შემდეგისთვისაც შეინახა ბანაკს გარეთ მზეზე გახმობილი მწყერი. აქედან ურიები წავიდნენ ასიროთად. (თ. 11).

ასიროთში მოსეს უსიამოვნება მიაყენეს ძმამ არონმა და დამ მარიამმა; მათ ძვირი სთქვეს მოსეს მეუღლეზე ეთიოპელის ქალზე. ღმერთმა დასაჯა მარიამი კეთროვნებით, ხოლო არონი გადარჩა სასჯელს ცოდვის მონანიების შემდეგ. მოსეს ლოცვით, მარიამიც განიკურნა კეთროვნებისგან, მაგრამ, როგორც არაწმინდამან შეიღი დღე დაჰყო ბანაკს გარეშე. (თ. 12).

ასიროთიდან ებრაელნი მოვიდნენ თარანის უდაბნოში; ისინი მიუახლოვდნენ ალტჰემის ქვეყნის საზღვრებს; თანახმად ხალხის სურვილისა, მოსემ აირჩია თორმეტი კაცი, რომელთაც უნდა დაეთვარიელებინათ ალტჰემის ქვეყანა და გაეგოთ მისი აკარგი. ამ კაცებმა ორმოცი დღის განმავლობაში მოიარეს ალტჰემის ქვეყანა და დაბრუნდნენ ბანაკში; მათ აქეს ნაყოფიერება ალტჰემის ქვეყნისა, მაგრამ იქ შესვლა არ ურჩიეს ურიებს, რადგანაც მათი აზრით იქაური ხალხი ძალიან ღონიერი და გამოცდილი მეომრები იყვნენ ქალაქებიც გამაგრებულები ჰქონდათ. (თ. 13).

ხალხი ძალიან ააღელვა მზვერავთა სიტყვებმა; გამოჩნდნენ ისეთებიც, რომლებიც ურჩევდნენ ხალხს მოსესა და არონის ქვებით ჩაქოლვას, ახალი ერისთვის დაყენებას და ეგვიპტეში დაბრუნებას. ხალხი ძალიან ჯავრობდა მოსეზე და არონზე; ორი მზვერავთაგანი—ისუძე ნავესი და ქალები არწმუნებდნენ ხალხს, რომ ღმერთი შეეწევა ებრაელთა და მათ არ გაუჭირდებათ ალტჰემის ქვეყნის აღება და დამკვიდრება მასში, მაგრამ ამ ორმა კაცმა ვერაფერი გააწყეს ათის წინააღმდეგ, დიდება ღვთის გამოჩნდა ღრუბელში და მან უბრძანა მოსეს, რომ მოსრავს ერს. მოსე ევედრებოდა ღმერთს ერისთვის და ღმერთმაც შეუწდო ებრაელთ შეცოდება მათი, მხოლოდ ბრძანა, რომ იმ თაობიდან მხოლოდ ისუძე ნავესი და ქალები შევლენ ალტჰემის ქვეყანაში დანარჩენნი კი დაიხოცებიან უდაბნოში მოგზაურობის დროსვე და მხოლოდ და მხოლოდ მათი შვილები შევლენ ალტჰემის ქვეყანაში; ხალხს ებრძანა უკან დაბრუნება უდაბნოში, საცა მათ უნდა

*) იხილე „წყემსი“ № 16 1908 წ.

ემოგზაურნათ კიდევ ორმოცი წელიწადი. ზოგმა ურიათაგანმა ურჩობა გაუწიეს მოსეს; მათ სურდათ შესვლამ ალექსის ქვეყანაში და შეერივნენ კიდევ მთებში, მაგრამ გამოდევნილ იქნენ ქანაანელთაგან. (თ. 14),

ებრაელთ მიეცათ ღვთისგან კანონები მსხვერპლების და უნებლიეთ შეცოდების შესახებ; ეს კანონები მათ უნდა აღესრულებინათ ალექსის ქვეყანაში შესვლის და დამკვიდრების შემდეგ; მისცა ღმერთმა აგრეთვე კანონი სჯულის დარღვევის შესახებაც. თუ ვინმე დაარღვევდა სჯულს სეფითა აშხრტაგანებისათა, ე. ი. განზრახ, ნებით, ის უნდა ჩაექალათ ქვით. ასრულეს კიდევ ეს კანონი ერთს კაცზე, რომელიც შაბათს შეშას აგროვებდა უდაბნოში. (თ. 15).

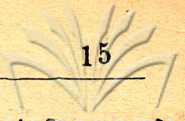
ისრაელთა შორის გამოჩნდნენ მოსეს და არონის უფროსობის უკმაყოფილონი. ამათ მეთაურობათ იყვნენ კორე ლევიტელი, დათან და აბირონი, რუბენის ტომისგან; ამათ მიიმხრეს ორას ორმოცდა ათი კაცი, მთავარი კრებულისანი, მოვიდნენ მოსესთან და მოსთხოვეს მას დაეთმო მათთვის უფროსობა და არონს მღვდელთ მთავრობა, რადგანაც, მათი აზრით მთელი ერი წმიდა, მათ შორის არის უფალი მაშასადამე ყველა ებრაელს შეეძლო ყოფილიყო მღვდლად. თანახმად მოსეს წინადადებისა, მეორე დღეს კორე და 250 ერის მთავარი მოვიდნენ კარავთან და მოიტანეს სასაკმეველნი, მოვიდა არონიც თავისი სასაკმეველით კმევის შესასრულებლად; დათანი და აბირონი კი არ მოსულან. ცეცხლმა, რომელიც გამოხდა პირისაგან ღვთისა, შესწვა კორე და მასთან 250 მთავარი, ხოლო დათან და აბირონი შთანთქა მიწამ მთელი მათი ქონებით და ოჯახობით. ამ სასტიკმა სასჯელმა ვერ დაამშვიდა მემამბოხენი. არონს და მოსეს აბრალდნენ ისინი ამოდენა ხალხის დახოცვას; შემდეგ ამის დაიხოცა კიდევ თოთხმეტი ათას შეიდასი კაცი. (თ. 16).

სამღვდლო ხარისხზე დავის და არეულობის მოსასპობად, მოსემ, ღვთის ბრძანებით, მოსთხოვა ებრაელთა ტომის ყველა წარმომადგენლებს კვერთხები, რომელზედაც უნდა დაწერილი ყოფილიყო თვითოეული უფროსის სახელი და დაწყო ისინი ღამე კარავში; მეორე დღეს აღმოჩნდა, რომ კვერთხი არონისა რომელზედაც ეწერა სახელი ღვთისი განედლებულიყო და ფურცელი და ნაყოფი გამოე-

ლო. ამით ყველამ სცნო და დაწმუნდა. რომ ღვთისაგან სამღვდლო ხარისხში სამსახურებლად არჩეული იყო არონი.—კვერთხი არონისა იყო ნიშანი მისი უფლებისა და ძალისა. კვერთხის მქონებელი მღვდელთ მთავარი უნდა ყოფილიყო მღვიძარე და მუყაითი ყურის მგდებელი ერისა და სჯულისა. არონის კვერთხი განედლებული მოასწავებდა, წმ. მამათა აზრით, მაცხოვრის ზესთაბუნებრივს შობას ქორწილის გამოუცდელ ქალწულისაგან. (თ. 17).

ამასთანავე ღმერთმა უბრძანი არონს და მისს შვილებს მტკიცედ აღესრულებინათ თავისი მოვალეობა და თანამდებობა; გაახსენა კანონი ათეული ნაწილის შესახებ, რომელიც უნდა აეღოთ ხალხისგან მღვდლებს თავის სასარგებლოდ. (თ. 18).

ყოველი ებრაელი, თანახმად კანონისა, ითვლებოდა არა წმიდათ თუ მიეკარებოდა მიცვალებულს, ან შევიდოდა იმ კარავში, რომელშიაც იყო მიცვალებული. კორეს, დათან და აბირონის აჯანყების გამო დახოცილთა დამარხვის შემდეგ, ბევრი ურიათაგანი შეიქმნებოდა არაწმიდად. ამ არაწმიდებისაგან გასაწმენდელად, ღმერთმა მისცა ებრაელთ ბრძანება სჯულისა—კანონი—წითელი დიაკუფის მსხვერპლის შესახებ. წითელი დიაკუფის მსხვერპლის დაწესებას, რომლებიც სრულდებოდნენ მისი შეწირვის დროს ჰქონდათ თავისი საკუთარი მნიშვნელობა. წითელი ანუ მეწამული ფერი ნიშნავდა კაცთა ცოდვებს, რომელთაგანაც საჭირო იყო განწმენდა. დიაკუფი უნდა ყოფილიყო უმანკო, უზადო, უნაკლულო, როგორც შეფეროდა ღვთისათვის სამსხვერპლო ცხოველს. გარდა ამისა დიაკუფი უნდა ყოფილიყო უღელ-უღვამი, რადგანაც კაცისგან ნამუშავები საქონელი აღარ შეეფერებოდა ღმერთს მსხვერპლად. რადგანაც ეს წითელი დიაკუფი ტვირთულობდა მთელი ერის ცოდვას, ამიტომ იგი უნდა დაეკლათ და დაეწვათ ბანაკს გარედ. დაკლული დიაკუფის სისხლს მღვდელი შვიდ გზის ასხურებდა კარვის კარებ წინ. რადგანაც კარავი იყო ღვთის საყოფელი ადგილი, ამიტომ სხურება ნიშნავდა, რომ ებრაელი ცოდვათა განწმენდას ელოდდა ღვთისაგან. შვიდ გზის სხურება ნიშნავდა განწმენდის სისრულეს. სისხლის სხურების შემდეგ, მსხვერპლს სწავდნენ მთლად ტყავთან შიგნულიანად, დაწვის დროს თან ატანდნენ ნაძვის ხის ნაჭერს, უსუბს და მეწამულის მატყლს. წმ. მამები ასე განმარტებენ ამ მსხ-

ვერპლის მნიშვნელობას ნაძვის ხე ნიშნავდა იესოს ჯვარს, მეწამული მატყლი მაცხოვრის სისხლს, უსუპი ქრისტეს მადლის განმაცხოვრებელს და განმწმენდელს ძალას; დიაკეულის დაკვლა ბანაკის გარედ ნიშნავდა იესოს ჯვარცმას იერუსალიმის გარედ. შეწირვის შემდეგ, რომელიმე კაცი შეაგროვებდა ნაცარს და ინახავდა ბანაკის გარეთ წმიდა ადგილში.

ყოველი ებრაელი, როგორც ზემოთაც მოვიხსენეთ ითვლებოდა არა წმიდად შვიდი დღე — თუ შეეხებოდა მიცვალებულს, ან მისს საფლავს, ან ძვალს ან რაიმე ნივთს, რომელიც იყო მიცვალებულის ოთახში. უეჭველია, ასეთი სასტიკი კანონები მიცვალებულთა შეხების გამო მოსემ მიტომ მისცა ურიებს, რომ დაეცვა იგინი გადამდებ სენთაგან, მაგრამ წმ. მამები უფრო ღრმა აზრს ხედვენ ამ კანონებში; ეს კანონი ასწავებდა მათ ზნეობრივ უწმინდურობის შეგნებას და აუცილებელ საჭიროებას ზნეობითი გამოსყიდვისას ცოდვათა სიბნელისაგან.

წითელი დიაკეულის ნაცარი ცხოველ (წყაროს) წყალში არეული იხმარებოდა მიცვალებულთა შეხებისგან არაწმინდების განსაწმენდელად; ერთაგანსაც შეეძლო ესხურებინა ეს წყალი არაწმიდა პირისა და საგნებისათვის; სხურება ხდებოდა მესამე და მეშვიდე დღის შემდეგ არაწმინდების შეხებისა (თ. 19).

გამწმენდავი წყალი ძველი აღთქმისა მოასწავებდა ახალი აღთქმის საიდუმლოს წყლით სულიწმინდით განწმედისას — ე. ი. ნათლისღებისას.

მოგზათრობის მეორმოცე წელიწადს ებრაელნი მოვიდნენ სინის უდაბნოში; აქ მოკვდა მოსეს და მარიაში. წყლის ნაკლებობის გამო, ურიებმა დრტვინვა დაიწყეს მოსესზე და არონზე. ღმერთმა უბრძანა მოსეს და არონს კლდიდან გამოეღინა წყლილი ხალხისთვის. ამ სასწაულის მოხდენის ეამს შესცოდეს წმ. ძმებმა. მოსემ, მის მაგიერად, რომ ებრძანებინა კლდისთვის წყლის გამოღინება, ორგზის დაჰკრა კვართხი კლდეს და გულის წყრომით უთხრა ხალხს: ისმინეთ ჩემი, უჩნებო, ნუ კლდის ამისკან გამოგვიღინებ თქვენ წყალი? წყალი გამოვიდა კლდიდან ღვთის მადლით, მაგრამ მოსე და არონი კი დასაჯა ღმერთმა მცირედ მორწმუნეობისთვის — განუწმენდა მათ სიკვდილი გარეშე აღთქმის ქვეყნისა. სასწაულებრივად გამოღინებულს წყალს დაერქვა „წყალი ციფობის“, რამეთუ მაცდობებელ იქმნეს ძენი

ისრაელისნი წინაშე მღვთისა. აქედან მოსემ კაცები გაუგზავნა ედომელთა მეფეს და სთხოვა მას წყობართვა მისი სამფლობელოზე გავლისა; ედომელთ მეფემ უარი უთხრა; მაშინ ისრაელნი წავიდნენ ორის მთისკენ. აქ გარდაიცვალა ძმა მოსესი, მღვდელთ-მთავარი არონი. მისი თანამდებობა გარდაეცა მისს შვილს ელეაზარას; ოცდა ათი დღე იგლოვეს ებრაელებმა არონ მღვდელთ-მთავარი. (თ. 20).

არონის გამოგლოვის შემდეგ, ებრაელთ მოუხდათ შეტაკება არადის მეფესთან, რომელიც სძლიეს; ებრაელნი მოდიოდნენ უდაბნოთი, შემოაკლდათ წყალი და ჩვეულებისამებრ დაიწყეს დრტვინვა მოსეს წინააღმდეგ: ღმერთმა დასაჯა ურიანი; მოუვლინა მათ შხამიანი გველები, რომლებიც ჰკბენდნენ და აწუხებდნენ ხალხს; ბევრი ხალხი მოისრა; ხალხმა შებრალება ითხოვა და ღმერთმაც უბრძანა მოსეს გაეკეთებინა რვალის გველი და დაეკიდნა ძელზე; ვინც გველთაგან დაკბენილი სასოებით შეხედავდა რვალის გველს, ის განიკურნებოდა ტკივილისგან. ძელზედ ჩამოკიდებული გველი მოასწავებდა იესოს ჯვარცმას. ეს თვით მაცხოვარმა გამოხატა შემდეგი სიტყვებით: ვითარცა იგი მსეს აღამაღლა გველი უდაბნოსა, ეგრეთვე ჯვარსს ამაღლება ძის კაცისა, რათა უოველსა, რამეჯსა რწმენეს იგი, აქვნდეს ცხორება სუკუნთ. (იოანე 13,14).

ნეტარი თეოდორიტი ასე განმარტებს რვალის გველის მომასწავებელს მნიშვნელობას; როგორც რვალის გველს ჰქონდა მხოლოდ სახე გველისა და არა ჰქონია მისი გესლი, ისრე მხოლოდ შობილს ძეს ჰქონდა მხოლოდ ხორცი კაცისა, მაგრამ არა ჰქონია მწიკვლი ცოდვისა. როგორც შხამიან გველისგან ნაკბენები რვალის გველზე სასოებით შეხედვით იკურნებოდნენ, ეგრედვე ცოდვისგან შეჭირვებულნი, რომელთაც უეჭვოდ სწამთ ვნება იესო მაცხოვრისა, მძლე ექმნებიან სიკვდილს, დაიმკიდრებენ საუკუნო ცხოვრებას. — შემდეგ ამისა ებრაელებმა დაამარცხეს სეონ, მეფე ამორეველთა და ოგ, მეფე ბასანისა და დაიპირეს მათი სამეფოები. (თ. 21).

ნაწილი მესამე. (თ. 22,41).
 მბრაელნი მიუახლოვდნენ მოაბელთა მეფის სამფლობელოს. მეფე მოაბისა ბალაკი ძალიან დააფიქრა ებრაელთა მოახლოვებამ. მან შეაგროვა თავის მეზობლები — მაჯიამელთა მოხუცებულები და გამართა თათბირი ებრაელების მოგერების შესა-

ხებ. აწ აღუშნოს კრებულმან მან (ებრაელთა) უფლები
 გარემოს ჩვენსა, ვითარცა აღუშნოს ზრახმან მწვან-
 ვალი ველისაგან, ამბობდა ბალაკ მეფე. გადასწყვი-
 ტეს მოეწვივნათ ცნობილი მაშინ მოგვი ბალამი,
 ძე ბოერისა, რომელიც სცხოვრებდა ეფრატეს
 მდინანეზე; მას უნდა დაეწყევლა ებრაელნი. მხო-
 ლოდ მეორედ თხოვნის და დიდი საჩუქრების მი-
 ლების შემდეგ წავიდა ბალამ ბალაკთან. გზაზე ან-
 გელოზი უფლისა გადუდგა წინ ბალამის ვირს და
 არ უშვებდა; ვირმა უკან დაიწია, ბალამმა დაუწყო-
 ცემა მას, შემდეგ ვირი წავიდა ორლობეში, ანგე-
 ლოზი აქაც წინ გადევლობდა, ვირმა ლობისკენ მიი-
 წია და მიაჩყლიტა ფეხი ბალამს, მან უფრო უმატა
 ცემას; ბოლოს ანგელოზი მსველით გაჩერდა ისეთს
 ვიწრო ადგილს, საიდანაც გადახვევა აღარ შეიძ-
 ლებოდა და ვირი დაწვა; ბალამი უფრო განრისხდა
 და კვლად მოუმატა ცემა ვირსა; ღმერთმა გაუხს-
 ნა ენა ვირს და მან იწყო ლაპარაკი და აყვედრი-
 და ბალამს სისასტიკეს. ბალამსაც აღეხილნა თვალნი
 და დაინახა ანგელოზი. ანგელოზმა უბრძანა ბა-
 ლამს არაფერი არ ელაპარაკნა იმის მეტი, რასაც
 უბრძანებდა ღმერთი. მოვიდა ბალაკთან ბალამი
 და უთხრა, რომ ილაპარაკებს მხოლოდ იმას, რა-
 საც ღმერთი უბრძანებს. დიდი პატივის ცემის
 შემდეგ ბალაკმა აიყვანა ბალამი ერთს ბორცვზე,
 სადაც ამართული იყო ბაალის ძეგლი. (თ. 22).

ბალაკ მეფემ ბალამის რჩევით ააშენა პირველს
 ბორცვზე შვიდი ბომონი—სამსხვერპლო და თითო
 ვერძი და ზვარაკი დაადებინა მსხვერპლად. ღმერ-
 თი გამოეცხადა ბალამს; ბალამმა სთქვა პირველი
 იგავი თვისი. შინაარსი ამ იგავისა შემდეგია, ბა-
 ლაკმა მომიწვია შუა მდინარით ებრაელთა დასწ-
 ყველად, მაგრამ როგორ დაწყევლო უფლისგან
 დალოცვილი ერიო; ერი ებრაელთა გამორჩეულია
 ყველა ერთაგან, აურაცხელია, როგორც ქვიშა
 ზღვისა. ბალამს სურს ამ ერის შორის სიკვდილი-
 ბალაკ მეფეს არ ესამოვნა ებრაელთა დალოცვა,
 მაგრამ ბალაკმა უთხრა ახუ არა გითხრა ზირველ, რა-
 ცა ოდეს მოსტყეს ღმერთმან ზიკსა ჩემსა, იგი დავი-
 მარხე სიტყვად.

ბალაკმა ბალამი წაიყვანა ბორცვზე, საიდანაც
 სჩანდა მხოლოდ ერთი ნაწილი ებრაელთა ბანაკისა,

ეგონა აქედან დასწყევლისო, მაგრამ ბალამმა აქე-
 დანაც დალოცა ისრაელი. ღმერთი არა ვითარცა
 კაცი შეირყევს, და არა ვითარცა ძე კაცისა იცვალის,
 სთქვა ბალამმა; რაკი აღუთქვა ღმერთმა სიკეთე და
 წყალობა ებრაელებს, მიანიჭებს კიდევ, მან გა-
 მოიყვანა იგი ეგვიპტით, დაუმორჩილა მას ყველა
 ერი; ერთა პყრობაში ისრაელი ემსგავსება ლომს
 და ლეკვსა ლომისასა, რომელიც სძლებიან ნანა-
 დირევით და სმენ მტერთა სისხლს. ბალაკ მეფე
 უფრო გამწარდა და სთხოვა ბალამს არც დაელო-
 ცა ურიანი და არც დაეწყევლა, მაგრამ ბალამმა
 უთხრა, რომ ის ამობს ღვთის ნებით.

აქედან ბალაკმა სხვა ადგილზე წაიყვანა ბალა-
 მი, აუშენა კვლად შვიდი ბომონი და სთხოვა
 ებრაელთა დაწყევლა (თ. 23).

ბალამმა მესამედ დალოცა ებრაელნი. მან
 მთიდან დაინახა მშვენიერი ბანაკი ურიათა და აღ-
 ტაცებით ამბობს როგორც კაცი ქვეშაარტად
 მხილველი, რომელმაც იხილა ხალვა ღვთისა. ის
 ხედავს ებრაელთა მშვენიერ ბანაკებს, აღარებს მას
 გრილ მთებს, მდინარის პირად აყვავებულს ბალებს
 და მშვენიერ ნაძვის ხეებს; უწინასწარმეტყველებს
 მტერთა ძლევას და დასძენს: მკურთხეველნი შენნი
 კურთხეულ იყვნენ, და მწყევარნი შენნი წყეულ იყვნენ.
 —ბალაკი გაურისხდა ბალამს, რადგანაც დაწყევ-
 ლის მაგიერ, სამ გზის დალოცა ებრაელები და
 სთხოვა შინ წასულიყო. შინ დაბრუნების წინ
 ბალამმა უკანასნელად კიდევ დალოცა ებრაელნი
 და იწინასწარმეტყველა იესოს მოსვლა: ვხედავ მას
 და არა აწ; ვინატრი და არა ახლოდების; აღმოჩნდეს
 ვარსკვლავი იაკობისგან და აღსდგეს კაცი ისრაელისგან
 და დასტყეს მთაგარნი მთაბისნი და წარმოსტყვენეს უფ-
 ველნი ძენი სეითისნი (მ. 17). ეს სინასწარმეტყვე-
 ლება პირველად გვება დავით ებრაელთა მეფეს,
 რომელმაც მართლა დაიმორჩილა მოაბელნი და
 სხვა მეზობელი ხალხიც; ხოლო სავსებით და სა-
 ბოლოვოდ ეხება იესო მაცხოვარს, ვარსკვლავს
 იაკობისგან. (თ. 24). შინ დაბრუნების წინ ბა-
 ლამმა ურჩია მოაბელ ქალებს, რომ მათ შეეც-
 დიანთ ურიანი მრუშებით და კერპთთაყვანის ცემით.
 ამით მან რაოდენათმე მოიგო გული ბალაკ მეფისა.

(გაკრძელება იქნება).

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლამბაშიძე, 15 სექტემბერი 1908 წ.

სტამბა ჟურნალის „მწყემსი“-ს რედაქციისა (დეკ. დ. ბ. ლამბაშიძისა) ყვირილა საკუთარ სახლში.